

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет суспільних наук
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

О. О. ПОПАДИЧ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта»

Ужгород 2021

Попадич О. О. Методичні вказівки щодо проходження студентами психолого-педагогічної практики. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 24 с.

У методичних вказівках щодо проходження студентами психолого-педагогічної практики висвітлюються організаційно-методичні засади практичної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Подано бази практики, індивідуальні завдання для проходження психолого-педагогічної практики, орієнтовне календарне планування на період проведення психолого-педагогічної практики, описано організацію і керівництво практикою, загальні вимоги до оформлення звіту, засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання, рекомендовані джерела інформації та інші матеріали.

Видання адресоване студентам та викладачам закладів вищої освіти.

Автор:

Попадич О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

Рецензенти:

Розлуцька Г. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

Замрозевич-Шадріна С. Р., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

*Рекомендовано до друку:
кафедрою загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
(протокол № 1 від 31.08.2021 р.)
науково-методичною комісією факультету суспільних наук
ДЗВО «Ужгородський національний університет»
(протокол №1 від 01.09.2021 р.)*

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Бази практики	4
2. Індивідуальні завдання для проходження «педагогічної практики (позакласні виховні заходи)»	5
3. Орієнтовне календарне планування на період проведення «педагогічної практики (позакласні виховні заходи)»	6
4. Організація і керівництво практикою	7
5. Загальні вимоги до оформлення звіту, допуску до захисту практики	8
6. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання ..	9
7. Рекомендовані джерела інформації	10
8. Додатки	13

ПЕРЕДМОВА

Мета «Психолого-педагогічної практики»: удосконалити професійно-педагогічні знання, вміння і навички майбутніх учителів і вихователів підростаючого покоління на практиці, навчитися самостійно і творчо застосовувати ті знання, які вони здобули в процесі навчання, навчитись цілеспрямовано спостерігати за навчальною і виховною діяльністю учителів, глибоко аналізувати цю діяльність; навчитись самостійно проводити освітню роботу в школі; сформувати навички психологічного вивчення особистості учнів, їхніх пізнавальних інтересів, а також взаємин у колективі, з урахуванням вікових і індивідуальних особливостей учнів працювати з колективами школярів, а також здійснювати індивідуальну виховну роботу з учнями; стимулювати інтерес до розвитку своїх педагогічних здібностей, виховувати любов до педагогічної професії. Змістове наповнення психолого-педагогічної практики зумовлено пріоритетними напрямками, визначеними в законах України «Про вищу освіту» (2014), «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» (2013–2021 рр.), Державного стандарту початкової загальної освіти (2018), Концепції «Нова українська школа» (2016).

У процесі психолого-педагогічної практики студентів за спеціальністю 013 Початкова освіта вирішуються такі завдання:

1. Застосовування знань та умінь, набутих під час вивчення методик та дисциплін психолого-педагогічного циклу в професійній діяльності.
2. Вивчення передового педагогічного досвіду.
3. Виховання любові до обраної професії, формування педагогічних інтересів, нахилів, розвитку творчого підходу до педагогічної діяльності.
4. Закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних знань щодо вивчення окремого учня та класу, використання їх при складанні психолого-педагогічної характеристики класу та психолого-педагогічної характеристики учня.
5. Виховання стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності.

1. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази «Психолого-педагогічної практики» визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження практики можуть виступати загальноосвітні навчальні заклади I ст. різних типів.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між університетом та підприємством.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету (директора інституту).

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження практики:

1	Баранинський заклад освіти I ст. с. Баранинці, Ужгородський р-н, Закарпатська обл.
2	Великобerezнянська загальноосвітня санаторна школа інтернат I - III ступенів, смт. Великий Березний, Закарпатська обл.
3	Великолучківська ЗОШ 1-3 ст. С. Великі Лучки, Мукачевський р-н, Закарпатська обл.

4	Виноградівська ЗОШ I-III ст. № 4, м. Виноградів, Закарпатська обл.
5	Воловецький ЗЗСО I-III ступенів смт. Воловець, Закарпатська обл.
6	Гукливський ЗЗСО I-II ступенів, с. Гукливий, Воловецький район, Закарпатська обл.
7	Долинський ліцей № 7 Долинської районної ради Івано-Франківської області, м. Долина, Івано-Франківська обл.
8	Ірлявська початкова школа Середнянської селищної ради, с. Ірлява, Ужгородський р-н, Закарпатська обл.
9	Кам'яницький опорний заклад загальної освіти 1-3 ступенів, с. Кам'яниця, Ужгородський р-н, Закарпатська обл.
10	Колочавський заклад загальної середньої освіти I-III ст. № 2 с. Колочава, Міжгірський р-н, Закарпатська обл.
11	Копашнівська ЗОШ I-III ступенів, с. Копашново, Хустський р-н., Закарпатська обл.
12	Липчанська ЗОШ I-III ступенів, с. Липча, Хустський р-н, Закарпатська обл.
13	НВК «Престиж», м. Ужгород
14	Нижньоапшанський опорний заклад загальної середньої освіти 1-3 ступенів, с. Солотвино, Тячівського р-н, Закарпатської обл.
15	Новоселицька ЗОШ I-III ступенів, с. Новоселиця, Тячівський р-н., Закарпатська обл.
16	Порошківська ЗОШ I-III ступенів с. Порошково, Ужгородський р-н, Закарпатська обл.
17	Присліпський НВК, с. Присліп, Самбірський район, Львівська обл.
18	Ужгородська ЗОШ 1-3 ст. № 8, м. Ужгород
19	Ужгородська ЗОШ I- III ступенів № 6 ім. Василя Степановича Гренджа-Донського
20	Ужгородська спеціалізована ЗОШ I-II ст. № 2, м. Ужгород
21	Ужгородська спеціалізована школа I-III ст. № 5 з поглибленим вивченням іноземних мов, м. Ужгород
22	УСЗОШ I ступеня №1 з поглибленим вивченням англійської мови
23	УСЗОШ I-III ст. № 20 – ліцей «Лідер», м.Ужгород

2.ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ «ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ПОЗАКЛАСНІ ВИХОВНІ ЗАХОДИ)»:

1. Проаналізуйте спостереження за роботою вчителя-класовода під час проходження психолого-педагогічної практики.
2. Проаналізуйте освітніможливості змісту навчального матеріалу (програм, підручників, збірок текстів тощо).
3. Проаналізуйте відвідування невстигаючих учнів вдома. Результати цього відвідування.
4. Проаналізуйте роль міжпредметних зв'язків у навчанні молодших школярів.
5. Проаналізуйте роботу в гуртках (в яких, що зроблено).
6. Проаналізуйте теми бесід з класним керівником (вихователем) або завучем школи. Участь та проведення зборів у класі, їх самостійне проведення.
7. Проаналізуйте відвідування невстигаючих учнів вдома.
8. Проаналізуйте культпоходи (до якого театру, що переглянуто), екскурсії.
9. Проаналізуйте профорієнтацію і профконсультацію учнів.
10. Проаналізуйте спостереження над тим, як учні виконують правила поведінки.
11. Робота з впровадження «Правил для учнів».
12. Проаналізуйте організацію самообслуговування і суспільно- корисної роботи учнів.
13. Проаналізуйте роботу з батьками учнів.
14. Дайте розгорнутий аналіз педагогічної практики, її позитивні моменти, хиби (конкретні приклади).
15. Пропозиції щодо поліпшення організації та проведення педпрактики в майбутньому.
16. Проаналізуйте проведення індивідуальної роботи з учнями.
17. Представте виготовлені види наочності, в тому числі оригінальної (за наявності).
18. Представте психолого-педагогічне вивчення колективу класу та складену характеристику на учнівський колектив.

19. Проаналізуйте опитування дітей.

20. Проаналізуйте єдність індивідуальних і колективних форм роботи у навчанні молодших школярів.

3. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ «ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ПОЗАКЛАСНІ ВИХОВНІ ЗАХОДИ)»

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання (у годинах/тижнях)
Підготовчий етап		
1	Настановча конференція керівника психолого-педагогічної практики від університету	2/1 тиждень
2	Складання індивідуального календарного плану-графіка роботи практиканта	3/1 тиждень
Ознайомлювальний етап (ознайомлення з освітньою роботою школи)		
3	Ознайомлення зі школою, вчителями початкових класів, психологом школи, досвідом роботи учителів	5/1 тиждень
4	Знайомство з учнями класу	5/1 тиждень
5	Знайомство з функціональними обов'язками учителя початкової школи і психологів школи	5/1 тиждень
6	Складання індивідуального плану вивчення окремого учня	5/1 тиждень
7	Ознайомлення з системою роботи вчителя початкових класів з невстигаючими учнями	5/1 тиждень
8	Форми звіту студента: 1. Записати дані про школу, підготувати список учнів класу, підготувати список учнів, які відвідують гуртки, розклад дзвінків, уроків в цьому класі. 2. Описати структуру школи, її історію, основні завдання на навчальний рік	
Основний етап		
Призначення і структура діяльності вчителя у освітньому процесі. Діагностична функція вчителя		
9	Ознайомлення з календарними планами вчителя. Вивчення учнів, встановлення рівня їх навченості, розвитку, вихованості.	5/1 тиждень
10	Проведення індивідуальної роботи з учнями з метою виявлення їх інтересів, взаємовідносин	15/1 тиждень
11	Форми звіту студента 1. Аналіз класу, інтересів учнів, взаємовідносин в учнівському колективі. 2. Аналіз документації вчителя-класовода	
Прогностична функція вчителя		
12	Відвідування уроків, фіксація своїх спостережень щодо реалізації поставленої мети уроку, майстерності вчителя у проведенні уроку та в організації освітнього процесу	10/2 тиждень
13	Ознайомлення з документацією вчителя. Знайомство, бесіди, тестування, спостереження тощо з учнем, на якого практикант складатиме характеристику	5/2 тиждень
14	Допомога вчителю у підготовці дидактичного матеріалу до уроку	5/2 тиждень
15	Вивчення вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів	10/2 тиждень
16	Форма звіту студента: зробити детальний запис відвіданих уроків, зафіксувати свої	

	спостережень щодо реалізації поставленої мети уроку, майстерності вчителя у проведенні уроку та в організації освітнього процесу та спостереження за учнем, на якого практикант складатиме характеристику	
Конструктивно-проектувальна та організаторська функція вчителя		
17	Відбір і організація змісту навчального матеріалу, який повинен бути засвоєний учнями, проектування діяльності учнів, у якій інформація може бути засвоєна, проектування власної діяльності і поведінки у процесі спілкування з дітьми під час практики	5/2 тиждень
18	Проведення опитувань, анкетувань, спостережень за учнями (масові, групові, індивідуальні)	25/2-3 тиждень
19	Співпраця з батьками	10/3 тиждень
20	Робота з дітьми з особливими потребами	10/3 тиждень
21	Форма звіту студента 1. Підготувати психолого-педагогічну характеристику класу. 2. Підготувати психолого-педагогічну характеристику учня.	
Підсумковий етап		
22	Оформлення звіту про педагогічну практику	5/3 тиждень
23	Виконання індивідуального завдання	10/3 тиждень
24	Форма звіту студента 1. Оформити звітні документи практики. 2. Оформити виконане індивідуальне завдання. 3. Здати матеріали практики на кафедрі.	
25	Захист практики студентом на підсумковій конференції	
26	Загальна тривалість практики	145 год.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Організація практичної підготовки студентів на кафедрі загальної педагогіки та педагогіки вищої школи враховує специфіку галузі початкової освіти, має наскрізний характер. Ефективність практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення. У період практики студенти виступають у ролі помічників вчителів початкових класів як класоводів. Практика проводиться у досвідчених учителів початкової школи. Керують практикою викладачі кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи. За цей вид практики студентам виставляється оцінка.

Організація психолого-педагогічної практики:

1. Кожен студент проходить практику у визначеному класі.
2. Студент працює під керівництвом учителя класу, керівника практики від університету та виконує їх вказівки.
3. Студент ознайомлюється з планами і системою роботи школи, класу.
4. Студент складає індивідуальний план проведення психолого-педагогічної практики і виконує його.
5. Студент спостерігає, аналізує та проводить виховні заходи з молодшими школярами.
6. Студент складає план психолого-педагогічного вивчення учня, класу, затверджує їх у вчителя початкових класів, керівника практики та проводить їх.
7. Студент веде щоденник педагогічної практики, дає його на перевірку і підпис учителю, керівнику практики.
8. Студент вивчає досвід роботи вчителя початкових класів.

Обов'язки суб'єктів педагогічної практики

I. Керівник практики від університету:

- визначає школи для проведення психолого-педагогічної практики студентів;
- організовує і проводить настановчу конференцію з психолого-педагогічної практики;
- організовує зустріч і знайомить студентів з директором школи, його заступниками, вчителями початкових класів;
- закріплює студентів за класами разом з дирекцією школи;
- проводить інструктивно-методичні наради з класоводами, які працюють із студентами;
- допомагає студентам у підготовці та проведенні психолого-педагогічних спостережень;
- здійснює контроль за веденням студентами звітної документації з психолого-педагогічної практики) та перевіряє її після закінчення практики;
- оцінює освітню роботу студентів під час практики, їх ставлення до роботи, ведення і оформлення ними документації з психолого-педагогічної практики.

II. Директор школи (заступник директора):

- забезпечує умови для проведення психолого-педагогічної практики в школі;
- знайомить студентів із школою, педагогічним колективом;
- розподіляє студентів по класах разом з керівником практики від університету;
- знайомить студентів з планом роботи школи;
- вносить пропозиції щодо вдосконалення підготовки майбутніх учителів початкових класів.

III. Вчитель початкових класів:

- знайомить студентів-практикантів з планом роботи класу, учнями;
- проводить виховні заходи для студентів та організовує їх обговорення;
- консультує студентів під час підготовки та проведення психолого-педагогічних спостережень;
- бере участь в обговоренні та оцінці заходів.

IV. Студент-практикант:

- виконує правила внутрішнього розпорядку, адміністрації школи і керівників практики, дотримується правил техніки безпеки;
- виконує всі види робіт, передбачені програмою психолого-педагогічної практики;
- проводить психолого-педагогічні спостереження згідно індивідуального плану, бере участь в їх обговоренні та аналізі;
- веде щоденник педагогічної практики за встановленою формою, регулярно подає його на перевірку і підпис учителю, керівнику практики;
- є ввічливим, працьовитим, дисциплінованим і організованим;
- має належний зовнішній вигляд.

5. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту

Після завершення психолого-педагогічної практики протягом 3 днів студент повинен здати на кафедру такі документи:

1. Щоденник практики (Додаток А).
2. Письмовий звіт про проведenu роботу (Додаток Б).
3. Психолого-педагогічну характеристику класу (у довільній формі. Можна скористатися Додатком В).
4. Психолого-педагогічну характеристику учня (у довільній формі. Можна скористатися Додатком Г).
5. Характеристику зі школи із запропонованою оцінкою за проходження практики, завірену дирекцією школи (у довільній формі).
6. Фото проведеної роботи на практиці, роздаткові матеріали тощо (у довільній формі).
7. Виконане індивідуальне завдання (у довільній формі).

Порядок допуску звіту до захисту практики

Керівний практики від кафедри перевіряє щоденник практики, звіт студента та інші документи протягом усього періоду проходження практики студентами. У випадку виявлення незначних недоліків, допомагає виправляти їх. Студент не допускається до захисту практики у

випадку, якщо він не виконав вимоги педагогічної практики та/або не здав на кафедрі протягом 3 днів після завершення психолого-педагогічної практики такі документи:

1. Щоденник практики (Додаток А).
2. Письмовий звіт про проведену роботу (Додаток Б).
3. Психолого-педагогічну характеристику класу (у довільній формі. Можна скористатися Додатком В).
4. Психолого-педагогічну характеристику учня (у довільній формі. Можна скористатися Додатком Г).
5. Характеристику зі школи із запропонованою оцінкою за проходження практики, завірену дирекцією школи (у довільній формі).
6. Фото проведеної роботи на практиці, роздаткові матеріали тощо (у довільній формі).
7. Виконане індивідуальне завдання (у довільній формі).

6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання:

90-100 балів A	здобувач вільно володіє навчально-практичним матеріалом, успішно розв'язує завдання у стандартно-виробничих ситуаціях, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань
82-89 балів B	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом у межах програми навчально-виробничої практики, проте у виконанні стандартно-виробничих завдань допускає неточності
74-81 балів C	здобувач володіє певним обсягом навчально-практичного матеріалу, здатний його реалізувати, проте допускає суттєві неточності в стандартно-виробничих ситуаціях
64-73 балів D 60-63 балів E	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчально-практичного матеріалу, уміє використовувати одержання знання і уміння, проте допускає окремі помилки в стандартно-виробничих ситуаціях
35-59 балів FX	Здобувач володіє навчально-практичним матеріалом поверхнево й фрагментарно

0-34 балів F	здобувач не володіє навчально-практичним матеріалом
-----------------	---

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№п/п	Вид роботи	Бали
1	Щоденник практики	20
2	Звіт про проведену роботу	20
3	Психолого-педагогічна характеристика класу	20
4	Психолого-педагогічна характеристика учня	10
5	Виконання індивідуального завдання	10
6	Захист практики на підсумковій конференції	20
7	Усього	100

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник. Київ : Либідь, 2014. 560 с.
2. Барабаш В.П. З досвіду організації і проведення педагогічної практики студентів. *Вища і середня педагогічна освіта*. 2009. Вип. 2. С. 45-49.
3. Бех І.Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
4. Білецька І. О. Методи і засоби особистісно орієнтованого виховання : навчально-методичний посібник. Умань : СПД Жовтий, 2009. 148 с.
5. Виховні технології / упоряд. В. Варава, В. Зоц. Київ : Ред. Загальнопед. Газ., 2004. 120 с.
6. Галузяк В.М. Діагностичний інструментарій класного керівника. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. – 304 с.
7. Дубасенюк О.А., Ребчинська І.В. Про розвиток педагогічних здібностей та вмінь майбутніх учителів у процесі педагогічної практики. *Вища і середня педагогічна освіта: Респ. наук.-метод. збірник*. Київ, 2002. Вип. 14. С. 89-91.
8. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П. Новолокова. Харків : Вид.група «Основа», 2011. 176 с.
9. Жилінська О. Методичні аспекти впровадження асистенської практики у програмі підготовки магістрів. *Вища школа*. 2014. № 2-3. С. 42-45.
10. Каплінський В.В. 100 складних ситуацій на уроках та поза уроками: шукаємо рішення : навч. посіб. для майбут. вчителів. 6-е вид. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 80 с.
11. Карпенчук С.Г. Вивчення рівнів вихованості школярів. Рівне : Літера, 2006. 114 с.
12. Киселева О.О. Професійно-педагогіческая практика: из опыта работы // Педагогика. – 2001. – № 2. – С. 48-52.
13. Кіт Г. Г. Педагогічна практика : навч.-метод. посібник для студентів педагогічних закладів освіти (спеціальність: початкове навчання). Вінниця, 2009. – 102 с.
14. Кіт Г. Г. Педагогічна практика як модель професійної діяльності майбутнього вчителя // ВДПУ імені Михайла Коцюбинського : *Наук. зап. Сер. «Педагогіка і психологія»*. Вінниця, 2012. Вип. 6.4.1. С. 29-31.
15. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму – шлях змін і розвитку. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2011. №4. С. 33–34
16. Матвієнко О.В. Організація педагогічної практики з виховної роботи у початковій школі: посібник для викладачів, студ. пед. навч. закладів. Київ : Стило, 2013. 124 с.
17. Палтышев Н. Н. Педагогическая гармония: учеб.-метод. пособие. Київ : Магістр, 2012. 104 с.
18. Пащенко М. І. Навчально-виховна практика студентів педагогічного університету : навч. посіб. Умань : Жовтий О. О. [вид.], 2013. 258 с.
19. Педагогическая практика студентов (программа и методические указания): пособие для педагогических институтов / М.П. Задесенец. Київ : Вища школа, 2015. 112 с.
20. Педагогічна практика в початковій школі : посібник / за ред. О. Б. Будник. Івано-Франківськ : ПП Бойчук А.Б., 2016. 308 с.
21. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти. Київ : СПД «Цудзиневич Т.І.» 2007. 204 с.

22. Сметанський М.І. Навчально-виховна практика студентів педагогічного університету: Методичні рекомендації. – Вінниця, 2014. – 48 с.
23. Хомич Л. Сучасні види педагогічних практик. *Шлях освіти*. 2014. № 4. С. 4-8.

Допоміжна література

24. Майборода В. К., Поплужний В. Л. Формування психолого-педагогічної готовності студентів до педагогічної практики. *Вища і середня педагогічна освіта*. 2012. Вип. 2. С. 35-37.
25. Попадич О. О. Педагогічні умови підготовки вчителів до формування правових знань молодших школярів. «Нова педагогічна думка»: науково-методичний журнал. №3 (103) 2020 р., Рівне, 2020. С. 135-139.
26. Попадич О. О. Формування правових знань молодших школярів засобами масової інформації та науково-популярної літератури: науковий журнал «Інноваційна педагогіка». Випуск 18. Том 2. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій: Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 73-77. URL.
27. Попадич О. О. Моделювання у процесі навчання як засіб формування креативності у майбутніх учителів початкової школи: зб. наук. праць з нагоди 25-річчя створення Львівського навчально-наукового центру професійної освіти «Сучасні виклики професійної
28. Холковська І.Л. Методика виховної роботи: практикум. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. 207 с.
29. Червінська І. Б. Теоретико-методичні засади виховної роботи в початковій школі: навч.-метод. посіб. для студ. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2012. 515 с.
30. Сухомлинський В. О. Слово вчителя в моральному вихованні / В кн.: В. О. Сухомлинський. Вибрані твори: в 5-ти т. Київ: Рад. школа, 1977. Т. 5. С. 321–330.
31. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Збірник наукових праць у 3-х час. Київ - Вінниця, 2014.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Paidagogos. URL: <https://paidagogos.com> (дата звернення: 15.06.2021).
2. Афоризми. URL: http://www.foxdesign.ru/aphorism/author/author_m.html (дата звернення: 15.06.2021).
3. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>. (дата звернення: 14.06.2021).
4. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua> (дата звернення: 15.06.2021).
5. Методичний матеріал. URL: <http://www.metodportal.net> (дата звернення: 15.06.2021).
6. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>. (дата звернення: 14.06.2021).
7. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.06.2021).
8. Педагогіка. URL: <https://pedagogika.at.ua> (дата звернення: 15.06.2021).
9. Попадич О. О. Деякі особливості професійної підготовки вчителя початкової школи в поліетнічному регіоні [Електронний ресурс] / О. О. Попадич, Т. О. Атрощенко // : the scientific heritage, Budapest, Hungary. No 40 (2019) P.3. 2019. 2019. Режим доступу до ресурсу: www.tsh-journal.com.
10. Сайт електронного навчання ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 15.06.2021).
11. Словник-хрестоматія педагогічних понять. Загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика, школознавство. URL: <https://ukreferat.com/chapters/pedagogika/slovnik-hrestomatiya-pedagogichnih-ponyat-zagalni-osnovi-pedagogiki-teoriya-vihovannya-didaktika-shkoloznavstvo.html> (дата звернення: 15.06.2021).
12. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com> (дата звернення: 15.06.2021).
13. Учительський журнал on-line. URL: <http://teacherjournal.in.ua> (дата звернення: 15.06.2021).
14. Samoilova Iryna, Kozynets V. Oleksandr, Havrylenko Tetiana, Popadych Olena, Bondarenko Yuliia. Copyright (c) 2020 Revista Tempos e Espaços em Educação. Current trends in inclusive primary school tendências atuais na escola primária inclusiva tendencias actuales en la escuela primaria inclusive (Сучасні тенденції інклюзивного навчання в молодшій школі). 2020. Current trends in

Періодичні педагогічні видання:

1. Педагогіка та психологія
2. Початкова школа.
3. Рідна школа
4. Відкритий урок
5. Все для вчителя
6. Директор школи. Україна
7. Обрії
8. Джерела
9. Директор школи.
10. Обдарована дитина.
11. Освіта
12. Освіта України
13. Початкове навчання та виховання

ДОДАТКИ

Додаток А

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Орієнтовний ЩОДЕННИК
проходження педагогічної практики

бакалавра __ курсу _____ форми навчання
спеціальності: 013 «Початкова освіта»

(прізвище, ім`я, по батькові студента)

Період проходження практики з _____ 202 _____ р. – _____ 202 _____ р.

Місце проходження практики

Керівник практики від кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

М.П.

Рекомендації щодо заповнення Щоденника практики

Щоденник практики студента – важливий документ, який відображає зміст і результати роботи, проведеної ним під час психолого-педагогічної практики. Щоденник привчає студента до планування, чіткої організації та аналізу своєї роботи. Він повинен містити:

- зміст практики (перелік основних завдань) та орієнтовний план розподілу навантаження студента;
- об'єктивні дані про школу, де проходить практика (з інформації директора, завуча чи безпосереднього ознайомлення зі школою);
- список учнів;
- розклад дзвінків; розклад уроків;
- аналіз навчальних програм, підручників, посібників, календарних і тематичних планів;
- план роботи вчителя на поточний період;
- спостереження за учнем та класом;
- індивідуальний план роботи студента-практиканта на період практики; поточне планування роботи на тиждень і на наступний день практики;
- аналіз підготовки та проведення психолого-педагогічних спостережень;
- звіт про педагогічну практику (висновки за результатами кожного виду практики).

Щоденник свідчить про глибину педагогічного аналізу, правильність висновків студента про спостережувані факти, педагогічні явища і процеси. Також він відображає підготовку студента до навчально-виховної роботи, рівень його загальної і педагогічної культури, ставлення до практики.

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Реєстраційний № _____

Дата _____

Виконав(ла):

студент(ка) __ курсу

_____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ форми

навчання

Залікова книжка №

_____

З В І Т

про проходження психолого-педагогічної практики

у _____

(база проходження практики)

Спеціальність: 013 «Початкова освіта»

Рекомендована до захисту з оцінкою:

«_____» _____
Підпис керівника практики

«_____» _____ 202__ р.

Керівник практики від УжНУ:

_____

Робота захищена «_____» _____ 20__ р. з оцінкою

«_____»

Підписи членів комісії _____

_____

_____

Ужгород – 20__

Звіт студента-практиканта (орієнтовна схема)

1. Оцінка організації практики; загальна характеристика матеріальної бази школи, класу. Узагальнення змісту навчально-виховної роботи вчителя того класу, де працював студент-практикант.
2. Опис проходження практики. Інформація про виконану роботу (спостереження та аналіз учня, класу; індивідуальна робота з учнями; науково-дослідна робота тощо).
3. Виконання індивідуального завдання педагогічної практики. Які відхилення мали місце, чому, що зроблено понад план, особливості практики. Робота, проведена на допомогу вчителю, вихователю.
4. Основні навчально-виховні завдання, які вирішувались у період практики. Форми, які були включені в систему навчально-виховної роботи з даним колективом класу для їх розв'язання.
5. Реалізація на практиці індивідуального підходу до школярів.
6. Виявлення ефективності навчально-виховної роботи.
7. Уміти і навички навчально-виховної роботи, набуті у процесі практики.
8. Аналіз методичної роботи, проведеної студентом-практикантом у класі. Вивчення та використання передового досвіду вчителів та вихователів (наведення конкретних прикладів).
9. Проведення роботи з батьками, зокрема, по пропаганді педагогічних знань, по розв'язанню проблем сімейного виховання (теми виступів).
10. Суспільно корисна праця, проведена в класі.
11. Науково-дослідна робота.
12. Аналіз навчально-виховного процесу в класі та власних педагогічних зусиль (з точки зору студента). Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні педагога. Пропозиції по вдосконаленню змісту і організації практики.

Програма знайомства з навчальним закладом

1. Тип навчального закладу: загальноосвітня школа, гімназія, ліцей.
2. Матеріальна база:
  - будинок: типовий, індивідуальний проект, пристосоване приміщення;
  - пришкольня ділянка: дитячий майданчик, географічний майданчик, спортивно-фізкультурний блок, дослідна ділянка, квітники, загальне озеленення;
  - шкільні кабінети;
  - спальні, місця для відпочинку та ігрові кімнати;
  - лінгафонні, дисплейні класи і кабінети інформатики;
  - спортивний комплекс: зала, спортивні снаряди, тренажери, басейн, душ, роздягальні;
  - кіно-та актова зала; зала ритміки і хореографії;
  - бібліотека і читальна зала;
  - майстерні для трудового навчання і творчої діяльності;
  - медичні кабінети;
  - їдальня;
  - оформлення й озеленення школи і класів.
3. Педагогічний колектив: кількісний і віковий склад, стаж, освіта.
4. Навчальні плани і програми: які, скільки років за ними працює навчальний заклад, їх оцінка.
5. Основні напрями навчально-виховної роботи школи.
6. Традиції школи та їх оцінка.
7. Новації у діяльності колективу.
8. Відвідування уроку вчителя-професіонала.
9. Аналіз результатів, висновки.

СХЕМА НАПИСАННЯ ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КЛАСНОГО КОЛЕКТИВУ

1.Склад учнів класу за віком, національністю і статтю.

2.Актив класу. Наявність у нього авторитету серед учнів. Характеристика активістів (ініціативність, самостійність, наполегливість, вимогливість, організаторські здібності). Наявність у класі неофіційного активу, його характеристика і стосунки з офіційним активом.

3.Стан згуртованості й організованості класу. Вміння розподіляти між собою обов'язки й роботу. Уміння підкорятись розпорядженням уповноважених осіб. Критика і самокритика в колективі. Стан дисципліни в класі. Випадки порушення дисципліни й характерні причини. Взаємовідносини між учнями класу. Що лежить в основі цих взаємин: спільна робота, спільні інтереси, визнання авторитету, взаємодопомога. Наявність малих груп, основа їх виникнення і ступінь зацікавленості загальними справами колективу. Характер і спрямованість товаришування і дружби. Взаємовідносини між хлопчиками та дівчатками. Наявність групової поруки в класі.

4.Моральні переконання та ідеали учнів класу. Інтереси до суспільно – політичних подій і соціальних проблем у нашій країні, за рубежом. Рівень розвитку патріотизму і національної гордості.

5.Успішність класу. Загальні показники успішності класу з навчальних предметів. Ставлення учнів до окремих навчальних предметів і вчителів. Взаємодопомога в навчанні. Дисципліна на уроках. Негативні моменти в навчальній діяльності (списування, шпаргалки, підказування). Відмінники класу, їх ставлення до всіх учнів класу, в тому числі до відстаючих. Невстигаючі учні, причини їх неуспішності.

6.Громадська робота класу. Інтерес класу до загальношкільного життя і участь в ньому. Місце громадсько – корисної праці та характер її виконання класом. Прояви свідомої дисципліни в праці. Громадські обов'язки учнів.

7.Кругозір учнів. Їх загальний розвиток, інтерес до мистецтва, літератури і спорту. Форми його прояву (колекціонування, читацькі конференції, диспути, обговорення переглянутих кінофільмів, вистав тощо). 8.Культура поведінки учнів у школі і поза нею. Ставлення до вчителів, батьків і товаришів.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПРАВИ КЛАСНОГО КОЛЕКТИВУ

Відповідно до результатів, отриманих у процесі аналітичної діяльності, та на основі сформульованих цілей і завдань виховної роботи педагогу необхідно визначити напрями, форми та способи організації життєдіяльності класного колективу. Допоможуть у цьому сформований учителем образ класу, його уявлення про організацію діяльності, спілкування і відносин у класному колективі.

Форми та способи життєдіяльності класу не мають визначитися набором випадково відібраних і не пов'язаних між собою заходів. Щоб добір справ був справді системним і науково обґрунтованим, класний керівник має під час планування спиратись на теоретичні та технологічні розробки з питань виховання учнів.

Необхідно передбачити участь вихованців у загальношкільних і класних справах, водночас визначити як пріоритетний той вид діяльності, що якнайкраще вплине на розвиток особистості учнів та забезпечить неповторність класного колективу. Вибираючи форми й способи роботи, вчитель віддає перевагу тим справам, які вибрані учнями та батьками під час колективного планування. Як правило, ці заходи найбільше відповідають інтересам і потребам учнів та сприяють їхньому розвитку.

Учителю важливо правильно визначити терміни виконання завдань і відповідальних за підготовку та проведення заходів. Оптимальний розподіл часу і сил членів класної спільноти дасть змогу підвищити ефективність виховної діяльності.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА З УЧНЯМИ

Діяльність класного керівника спрямовується на створення у класі сприятливого середовища для формування особистості учнів, педагогічне проектування та забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку учня, пошук найбільш ефективних прийомів і методів здійснення виховного впливу на кожного школяра.

Основними напрямками індивідуальної роботи класного керівника з учнями є: вивчення індивідуальних особливостей учнів, специфіки умов і процесу їхнього розвитку розв'язання питання соціальної адаптації учнів в умовах дитячого та педагогічного колективу; надання індивідуальної допомоги учням, які мають проблеми в адаптації до життєдіяльності класу, у відносинах з учителем

та іншими членами колективу навчального закладу, виконанні норм і правил поведінки у школі та поза її межами; профілактична робота з учнями «групи ризику» (дітьми, які виховуються у дисфункційних сім'ях, схильні до правопорушень, вживають наркотичні речовини); взаємодія з батьками, адміністрацією, соціально-психологічною та іншими службами навчального закладу з метою проєктування індивідуальної траєкторії розвитку учнів, педагогічної підтримки суспільно корисних ініціатив учнів, корекції відхилень в інтелектуальному, моральному та фізичному становленні їхньої особистості; сприяння вихованцям у діяльності з самопізнання, самовизначення і саморозвитку; діагностика результатів навчання, виховання і розвитку кожного учня, облік їхніх особистих досягнень.

ЗРАЗОК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ КЛАСУ

1. Аналіз ефективності цілепокладання та планування виховного процесу у класі торік.

1.1. Результати рішення виховних задач минулого року, доцільність їх постановки, дієвість ідей, що висувались при плануванні.

1.2. Правильність вибору основних напрямів, змісту, форм і методів роботи, засобів педагогічного впливу, прийомів включення учнів у діяльність і спілкування. 2. Аналіз розвитку учнів класу.

2.1. Вихованість учнів, їх морально-естетичний, інтелектуальний і фізичний розвиток (вказати, які фактори вплинули на це в більшій мірі).

2.2. Розвиненість пізнавальних інтересів і творчих здібностей, що виявляються учнями в інтелектуальному, художньо-естетичному, трудовому й інших видах діяльності.

2.3. Рівень знань, умінь і навичок учнів класу, їх успішність (бажано порівняти з результатами попередніх років).

2.4. Зміни в мотиваційно-потребнісній сфері (динаміка навчальних мотивів, мотивів участі в тих чи інших видах життєдіяльності класу, школи, прояви «нових» потреб школярів тощо).

2.5. Сформованість в учнів потреби займатися самовихованням.

2.6. Зміни в соціокультурному розвитку учнів.

2.7. Успіхи й досягнення учнів класу, ріст особистісних досягнень, найбільш яскраві прояви індивідуальних особливостей учнів класу.

2.8. Групи ризику учнів (їх індивідуальні провідні особливості, потреби, мотиви вчинків; вплив на них найближчого соціального оточення; найбільш діючі прийоми роботи з ними; задачі виховання й корекції поведінки цих учнів; прогноз подальшої соціалізації цих учнів).

3. Аналіз динаміки соціальної ситуації розвитку учнів.

3.1. Особливості відносин учнів класу з оточуючим їх соціумом, найбільш помітні зміни в цих відносинах, що відбулися за минулий навчальний рік. Які фактори (умови) особливо вплинули на ці зміни?

3.2. Основні ціннісні орієнтації учнів класу, особливості ставлення учнів класу до людей, до праці, навчання, школи, класу тощо.

3.3. Зміни кола найбільш значущих людей (референтного оточення) учнів класу. Хто для них є (стає) найбільш значущим? Яка статистика впливу найближчого соціального оточення (батьків, однолітків), занять у гуртках, секціях та інших об'єднаннях на процес і результат соціалізації школярів?

3.4. Хто і що впливає в більшій мірі на розвиток особистості учнів, на формування їхніх особистісних якостей, творчих (емоційних, інтелектуальних, фізичних, організаторських і т. д.) талантів і здібностей?

3.5. Яку роль у соціальному розвитку школярів відіграє класне співтовариство?

4. Аналіз розвитку колективу класу.

4.1. Соціально-психологічна атмосфера у класі. Які фактори (люди, умови) впливають на формування цієї атмосфери? Особливості морально-психологічної атмосфери у класі: характер взаємин учнів (тактовність, увічливість, увага й повага один до одного, взаємини хлопчиків і дівчаток, доброзичливість, колективізм, відносини взаємної відповідальності, піклування тощо); переважне ставлення учнів до вчителів і школи, домінуюче емоційне налаштування учнів класу, особливості спілкування у класному колективі.

4.2. Соціометрична, рольова й комунікативна структура класу, рівень розвитку колективних взаємин і колективної творчої діяльності в ньому, ступінь включеності учнів у життєдіяльність класу, у процес планування, організації й аналізу спільної діяльності.

4.3. Розвиток громадської активності учнів (їх ініціативність, творчість, організованість, самостійність, участь у самоврядуванні класу).

4.4. Зміни складу класу, що відбулися протягом року, індивідуальні особливості «нових» учнів, їх адаптація й інтеграція у класний колектив.

4.5. Особливості громадської думки класу та її вплив на інтереси та поведінку учнів. Хто (що) впливає на громадську думку класу?

5. Аналіз організації виховного процесу у класі й ефективності виховної роботи класного керівника.

5.1. Що зі змісту виховних заходів було прийнято учнями найбільш охоче? В яких справах вони брали участь з найбільшим задоволенням? В яких виявили себе активними організаторами? А до яких залишились байдужими? В яких пасивними? Чому?

5.2. Наскільки вдалою була послідовність класних заходів у минулому навчальному році?

5.3. Яка діяльність позитивно впливала на формування свідомої дисципліни та відповідального ставлення до навчання та праці?

5.4. Які спільні справи, проведені в минулому році, сприяли згуртуванню класного колективу?

5.5. Які методи виховного впливу, форми роботи та засоби педагогічного впливу найбільш позитивно вплинули на розвиток учнів?

6. Аналіз участі учнів класу в життєдіяльності школи.

6.1. Основні мотиви участі учнів класу у шкільних заходах, ступінь їх зацікавленості та залучення в життєдіяльність школи, активність і результативність (для розвитку особистості та забезпечення життєдіяльності школи) участі членів класного колективу у шкільних справах.

6.2. Участь учнів класу у шкільному самоврядуванні, організаторській діяльності, роботі шкільних гуртків, секцій, клубів та інших об'єднань; вплив цієї діяльності на виховання й розвиток особистості учнів.

7. Аналіз педагогічної взаємодії з родинами учнів класу та батьківським активом.

7.1. Частота та характер контактів з родинами учнів.

7.2. Зміна ставлення батьків до школи за навчальний рік.

7.3. Вплив батьків учнів на виховну діяльність класу (у формулюванні соціального замовлення, пред'явленні вимог до змісту й організації педагогічного процесу, у плануванні й організації класних справ і заходів).

7.4. Результативність педагогічної освіти батьків та інформування їх про хід і результати навчально-виховного процесу у класі (у залежності від змісту й форм, які застосовувались для цього).

7.5. Результативність організації батьківських зборів у класі.

7.6. Ефективність індивідуальної роботи з батьками.

7.7. Особливості взаємодії з батьківським активом (батьківським комітетом школи, радою батьків класу).

7.8. Результати педагогічних спостережень за вихованням у родинах учнів класу, участь батьків у підготовці дітей до сімейного життя.

7.9. Взаємодія з «проблемними» родинами, що вимагають особливої уваги педагогів школи.

8. Аналіз організації педагогічної взаємодії дорослих, працюючих з учнями класу.

8.1. З ким з педагогічних, медичних, соціальних працівників і представників інших сфер здійснювався виховний вплив?

8.2. Хто з дорослих, працюючих з учнями класу, значно впливає на виховання й розвиток особистості учнів?

8.3. Якою мірою класному керівнику вдалось організувати взаємодію педагогів, які навчають і виховують учнів класу?

8.4. Які методи педагогічної взаємодії дорослих були найбільш ефективними?

9. Висновки: про удачі та знахідки, про накопичений позитивний досвід; про негативні моменти в організації життя класу й вихованні учнів; про нереалізовані можливості та невикористані резерви; про перспективні цілі та першочергові задачі на найближче майбутнє.

10. Додаток може містити таке:

10.1. Результати підсумкових діагностичних досліджень, анкетувань, опитувань тощо.

10.2. Відомості про проведення й результати окремих заходів, акцій чи окремих періодів життя класного колективу.

За якою програмою слід вивчати учнів і скласти характеристику? Приступаючи до вивчення учнів, потрібно мати та дотримуватися такої програми.

1. Демографічні відомості – прізвище, ім'я, по батькові; день, місяць, рік народження; прізвище, ім'я, по батькові матері та батька, їх професії, місце роботи, посади, які вони обіймають, домашня адреса, телефон.

2. Умови розвитку і виховання в сім'ї – склад сім'ї, матеріально-побутові умови, вплив батьків на виховання дитини, їх психолого-педагогічна культура, ставлення до школи.

3. Рівень фізичного розвитку – стан здоров'я, володіння санітарно-гігієнічними навичками,

спортивні інтереси, потреби.

4. Моральні якості – загальний рівень морального розвитку; знання морально-етичних норм і правил; рівень сформованості вмінь і навичок у моральній поведінці, їх співвідношення із загальнолюдськими та національними морально-духовними цінностями; соціально-моральний статус у колективі; рівень і особливості спілкування з молодшими, ровесниками і старшими; рівень сформованості почуттів патріотизму та інтернаціоналізму, національної гідності; рівень правової й екологічної культури, здатності до самооцінювання; особливості прояву дисциплінованості, відповідальності, совісності, соціальної зрілості й активності, милосердя, гуманізму.

5. Розумовий розвиток – загальний розумовий розвиток, рівень інтелекту, потенційні розумові здібності, інтереси, схильності; ставлення до навчальної діяльності; сформованість мотивів навчання; рівень володіння методами та прийомами самостійної пізнавальної діяльності; успішність, її адекватність розумовим можливостям.

6. Трудове виховання – сформованість ставлення до праці, різних її видів, мотивів трудової діяльності; рівень володіння вміннями і навичками в різних видах праці; соціальні інтереси до праці; загальна культура різних видів праці (фізичної, обслуговуючої, розумової); інтереси та схильності до певних видів професійної діяльності, рівень і стійкість професійної орієнтації.

7. Естетична вихованість – сформованість естетичних почуттів та вмінь, інтереси і схильності в різних видах мистецтва; здатність творити прекрасне в повсякденній діяльності.

8. Психічний розвиток – потреби і рівень сформованості уваги, культури мовлення, відчуттів, сприймання, пам'яті, мислення, уваги, почуттів, волі; особливості прояву характеру; здібності; темперамент.

9. Особливості впливу біологічного і соціального чинників на розвиток особистості учня. Особливі випадки впливу на вихованця, його наслідки.

10. Загальні психолого-педагогічні висновки — позитивні якості сформованості особистості з погляду всебічного гармонійного розвитку особистості; недоліки та складності в соціально-психологічному становленні вихованця, їх причини, шляхи й засоби подолання; рекомендації індивідуального підходу і виховних заходів впливу

**Психолого-педагогічна характеристика
учня 1 класу Кіровської ЗОШ І-ІІІ ступенів
Лукашенка Дмитра Олександровича 23.05.2004 року народження,
що проживає за адресою: с. Стара Богданівка, вул. Центральна, 24**

Лукашенко Дмитро перед вступом до школи дошкільний навчальний заклад не відвідував. Стан здоров'я учня відповідає основній групі. За даними медичної картки органи чуттів у нормі.

Сім'я школяра складається із 3-х осіб. Мати Бугровенко Вікторія Василівна, освіта середня спеціальна, працює головним бухгалтером. Батько Бугровенко Сергій Вікторович, освіта середня спеціальна, працює механізатором. Сім'я мешкає у приватному будинку.

Зовнішній вигляд дитини охайний. Без поважної причини заняття у школі не пропускає. Із ровесниками грається у малорухливі ігри. Рухливі навички, пов'язані із самообслуговуванням, добре розвинуті. Постійно користується правою рукою. До дорослих відноситься з повагою, сприймає зауваження спокійно.

У Лукашенка Дмитра недостатньо сформовані уміння та навички, необхідні для засвоєння навчальної програми. Навчально-пізнавальна мотивація недостатньо розвинута. Тому навчальна діяльність на низькому рівні. Йому потрібна постійна допомога вчителя.

Особливо помітний низький рівень уваги на уроці. Учневі важко переходити від письмової форми роботи до усної, від розв'язування прикладів до розв'язування задач.

Дуже низький рівень запам'ятовування слів, цифр та букв. Об'єм оперативної та довготривалої пам'яті не відповідає віковим нормам. Це зумовлює уповільнений темп діяльності на уроках.

Віковій нормі не відповідає також рівень розвитку мовлення учня. Учень не може проаналізувати звукову будову слова, не розрізняє склади у слові, робить пропуски, переставлення, додавання букв. Тихий, невпевнений голос.

Дмитро читає по буквах, а списує з друкованого тексту друкованими літерами. Диктанти писати не може.

На уроках математики самостійні роботи виконує тільки з допомогою вчителя. Погано знає таблицю додавання однозначних чисел в межах десяти.

Що стосується занять з малювання, трудового навчання, то Дмитру вони дуже подобаються і він охоче виконує завдання вчителя.

Характеристика складена класоводом 1-го класу Єфременко Н.Д.

Практикант

ІВАНОВ Іван

Директор школи

СТАСЮК Іван

М.П.